

2-й стар.).

ПРАЕКТ,

РАСПРАЦАВАНЫ КАМІСІЯЙ ПА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПАЛІТЫЦЫ
І МІЖНАЦЫЯНАЛЬНЫХ АДНОСІНАХ ВЯРХОУНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Закон Рэспублікі Беларусь

«АБ ГРАМАДЗЯНСТВЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ»

Раздзел I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ

Артукл 1. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь

Грамадзянамі Рэспублікі Беларусь з'яўляюцца:

- 1) асобы, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь на дзень уступлення ў сілу гэтага закона;
- 2) асобы, якія набылі грамадзянства Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з гэтым законам.

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь мае права на атрыманне грамадзянства іншай дзяржавы, таксама як і грамадзянін іншай дзяржавы мае права на атрыманне грамадзянства Рэспублікі Беларусь (давайце грамадзянства) на аснове міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь.

Артукл 2. Роўнасць грамадзянства

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь з'яўляецца роўным для ўсіх грамадзян Рэспублікі Беларусь, незалежна ад пастаў яго бацькі.

Артукл 3. Права на грамадзянства

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь не можа быць пазбаўлены грамадзянства. Ніхто з грамадзян Рэспублікі Беларусь не можа быць адвольна пазбаўлены права змяніць грамадзянства.

Артукл 4. Абарона дзяржавы

Дзяржава абараняе права і законныя інтарэсы грамадзян Рэспублікі Беларусь на сваёй тэрыторыі і за яе межамі.

Рэспубліка Беларусь, яе дыпламатычныя прадстаўніцтвы і консульскія ўстановы, а таксама іх службовыя асобы абавязаны прымаць меры да таго, каб грамадзянін Рэспублікі Беларусь мел магчымасць карыстацца ў поўным аб'ёме ўсіх прав, прадстаўленымі ім заканадаўствам краіны знаходжання, міжнароднымі дагаворамі, удзельніцкамі якіх з'яўляюцца Рэспубліка Беларусь і

дзяржава знаходжання, і міжнароднымі звычаямі, на ўстаноўленым заканадаўствам парадку абараняць іх права і законныя інтарэсы, а пры неабходнасці прымаць меры для аднаўлення парушаных правоў грамадзян Рэспублікі Беларусь.

У выпадку, калі ў краіне знаходжання грамадзянін Рэспублікі Беларусь адсутнічаюць дыпламатычныя прадстаўніцтвы і консульскія ўстановы Рэспублікі Беларусь, абарона правоў і законных інтарэсаў грамадзянін Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь можа ажыццяўляцца адпаведнымі органамі іншых дзяржаў.

Артукл 5. Замежныя грамадзянін і асобы без грамадзянства

Замежным грамадзянін Рэспублікі Беларусь прызнаюцца асобы, якія не з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь і маюць доказы свайго прыналежнасці да грамадзянства іншай дзяржавы.

Асобы без грамадзянства ў Рэспубліцы Беларусь прызнаюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь і не маюць доказаў свайго прыналежнасці да грамадзянства іншай дзяржавы.

Правасілавосты замежных грамадзян і асоб без грамадзянства на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь рэгулююцца заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Раздзел II. НАБЫЦЦЕ І ЗАХАВАННЕ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артукл 7. Падставы набывання грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь набываецца:

- 1) па нараджэнню;
- 2) у выніку прыёму ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь;
- 3) на іных падставах, якія прадугледжаны міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь або гэтым законам.

Артукл 8. Грамадзянства дзіцяці, бацькі якога з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь

Дзіця, бацькі якога на момант яго нараджэння — грамадзянін Рэспублікі Беларусь, з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь незалежна ад месца свайго нараджэння.

Артукл 9. Грамадзянства дзіцяці, адзін з бацькоў якога з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь

У выпадку, калі на момант нараджэння дзіцяці адзін з яго бацькоў быў грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, дзіця з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, калі:

- 1) яно нарадзілася на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь;
- 2) яно нарадзілася за межамі Рэспублікі Беларусь, але яго бацькі або адзін з іх у гэты час пастаянна пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Калі на момант нараджэння дзіцяці яго бацькі, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, калі яна:

публіцы Беларусь, пастаянна пражывае за межамі Рэспублікі Беларусь, грамадзянства дзіцяці, што нарадзілася за межамі Рэспублікі Беларусь, вызначаецца па рашэнню бацькоў, выражанаму ў пісьмовай форме.

Калі на момант нараджэння дзіцяці адзін з бацькоў быў невядомым або не меў ніякага грамадзянства, а другі быў грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, дзіця з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь незалежна ад месца нараджэння.

Артукл 10. Набыццё грамадзянства Рэспублікі Беларусь дзіцем, бацькі якога з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь

Дзіця, бацькі якога з'яўляюцца асобамі без грамадзянства і якое нарадзілася на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, лічыцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое знаходзіцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, бацькі якога неведомы, з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Артукл 12. Умовы прыёму ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь

У грамадзянства Рэспублікі Беларусь можа быць прынята асоба ў адпаведнасці з яе хадайніцтвам, калі яна:

1) бярэ на сябе абавязанне выконваць і павяжацца Канстытуцыю і законы Рэспублікі Беларусь;

2) ведае дзяржаўную мову Рэспублікі Беларусь у межах, неабходных для зносінаў;

3) пастаянна пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь на працягу апошніх 5 гадоў;

4) мае на яе тэрыторыі законную крыніцу існавання.

Артукл 13. Набыццё і захаванне грамадзянства Рэспублікі Беларусь пры заключэнні і скасаванні шлюб

Заключэнне або скасаванне шлюб грамадзянінам Рэспублікі Беларусь з грамадзянінам іншай дзяржавы або асобай без грамадзянства не мяняе грамадзянства мужа і жонкі.

Асоба, якая заключыла шлюб з грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, прымаецца ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь пры наяўнасці ў яго, прадугледжаных пунктамі 1) артыкула 12 гэтага закона.

Артукл 14. Захаванне грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Пражыванне грамадзяніна Рэспублікі Беларусь на тэрыторыі іншай дзяржавы само па

себе не выдзяе да страты грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артукл 15. Недапушчальнасць выдачы грамадзяніна Рэспублікі Беларусь іншай дзяржаве

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь не можа быць выданы іншай дзяржаве, калі гэта не прадугледжана міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

Артукл 16. Захаванне права на набыццё грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Права на набыццё грамадзянства Рэспублікі Беларусь захоўваецца за асобай, якая пастаянна пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, былі прымушова высылены з яе тэрыторыі або вымушаны быць пачынуць не да моманту прыняцця гэтага закона, а таксама за іх дзецьмі і ўнукамі.

Грамадзянства такім асобам прадстаўляецца пры наяўнасці іх жадання і ўмоў, прадугледжаных артыкуламі 12 гэтага закона, за выключэннем тэрміну пражывання.

Раздзел III. СПЫНЕННЕ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АДНАЎЛЕННЕ У ГРАМАДЗЯНСТВЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артукл 17. Падставы спынення грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь спыняецца:

- 1) у выніку выхаду з грамадзянства Рэспублікі Беларусь;
- 2) у выніку страты грамадзянства Рэспублікі Беларусь;
- 3) па іных падставах, прадугледжаных гэтым законам.

Артукл 18. Выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Выход з грамадзянства Рэспублікі Беларусь дазваляецца па хадайніцтву асобы ў парадку, устаноўленым гэтым законам.

Выход з грамадзянства Рэспублікі Беларусь не дапушчальны, калі асоба, якая хадаіць, аб выхадзе, прызначана да кримінальнай аднаўлення ў якасці абавязковай або ў адноснах да яе ёсць прыгавор суда, які ўступіў у законную сілу і падлягае выкананню, або мае запавязанасць па падатках або іншым неплашаным даўгі перад Рэспублікай Беларусь.

Раздзел IV. АСАБЛІВЫЯ ВЫПАДКІ ЗМЯНЕННЯ, ЗАХАВАННЯ АБО СТРАТЫ ГРАМАДЗЯНСТВА

Артукл 21. Змяненне грамадзянства дзіцяці ў выпадку змянення грамадзянства бацькоў

У выпадку змянення грамадзянства бацькоў або адным з іх, калі другі неведомы, адпаведна чынам мяняецца грамадзянства дзіцяці, калі яно не дасягнула ўзросту 16 гадоў.

Па жаданні бацькоў або аднаго з іх, калі другі неведомы, у выпадку змянення імі грамадзянства Рэспублікі Беларусь за дзіцем за ўзростам да 16 гадоў можа захоўвацца грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артукл 22. Захаванне грамадзянства Рэспублікі Беларусь дзіцем, над якім устаноўлена асоба або паліцыя

Калі бацькі або адзін з бацькоў дзіцяці, якое пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь,

Артукл 19. Страта грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь страчваецца:

- 1) у выніку набывання асобай грамадзянства іншай дзяржавы, калі іншае не прадугледжана міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь;
- 2) у выніку паступлення асобы на ваенную службу, службу ў апарат, у паліцыю, органы юстыцыі і іншыя органы дзяржаўнай улады і кіравання ў замежнай дзяржаве;
- 3) калі грамадзянін Рэспублікі Беларусь набыў у выніку прадстаўлення заведана лжывых звестак або фальшывых дакументаў.

Страта грамадзянства Рэспублікі Беларусь настае з моманту рэгістрацыі дадзенага факта пазнакомымі дзяржаўнымі органамі, указанымі ў артыкулах 30 і 31 гэтага закона.

Артукл 20. Аднаўленне ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь

Асоба, якая пазбаўлена грамадзянства Рэспублікі Беларусь, да ўважэння ў дзеянне гэтага закона, можа быць па хадайніцтву або за згоды аднаўлена ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь.

Артукл 23. Набыццё дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Калі грамадзянства Рэспублікі Беларусь набыла адзін з бацькоў, а другі застаецца грамадзянін іншай дзяржавы, дзіця можа набыць грамадзянства Рэспублікі Беларусь па сумеснаму хадайніцтву бацькоў.

Калі грамадзянства Рэспублікі Беларусь набыла адзін з бацькоў, а другі застаецца асо-

бай без грамадзянства, дзіця, якое пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Артукл 24. Захаванне дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку выхаду аднаго з бацькоў з грамадзянства Рэспублікі Беларусь або яго страты

Калі адзін з бацькоў выходзіць з грамадзянства Рэспублікі Беларусь або страчвае яго, а другі застаецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, дзіця захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Па хадайніцтву бацькоў такому дзіцяці можа быць дазволена выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артукл 25. Набыццё дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку ўсынаўлення

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянінам іншай дзяржавы, або асобай без грамадзянства, пры ўсынаўленні грамадзянін Рэспублікі Беларусь становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін іншай дзяржавы, пры ўсынаўленні жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца асобай без грамадзянства, пры ўсынаўленні жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, становіцца грамадзянін Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін іншай дзяржавы, пры ўсынаўленні жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Раздзел V. ОРГАНЫ, ЯКІ ПРЫМАЮЦЬ РАШЭННІ І АФАРМЛЯЮЦЬ ДОКУМЕНТЫ ПА ПЫТАННЯХ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артукл 26. Орган, які прымае рашэнні па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

У Рэспубліцы Беларусь органам, які прымае рашэнні па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь, з'яўляецца Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Для папярэдняга разгляду пытанняў грамадзянства Рэспублікі Беларусь Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь утварае Камісію па пытаннях грамадзянства.

Артукл 27. Органы, якія прымаюць рашэнні і афармляюць дакументы па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Падрыхтоўку і афармленне дакументаў аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь ажыццяўляюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь — Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь; за мяжой — Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

Артукл 28. Органы, якія прымаюць рашэнні па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Падрыхтоўку і афармленне дакументаў аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь ажыццяўляюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь — Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь; за мяжой — Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

Артукл 29. Паўнамоцтвы органаў унутраных спраў

Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, у тым ліку, аддзялы ўнутраных спраў, аддзялы міліцыі і міліцыянтэрыялы Савецкай народнай дэпутатэ:

прымаюць ад асоб, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, заявы па пытаннях грамадзянства і разам з неабходнымі дакументамі накіроўваюць на раз-

Раздзел VI. ПАРАДАК ПАДАЧЫ І РАЗГЛЯДУ ДОКУМЕНТАЎ ПА ПЫТАННЯХ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артукл 32. Паддача дакументаў па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Пытанні прыёму, выхаду або аднаўлення ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь разглядаюць пры наяўнасці пісьмовай заявы зацверджанай асоб.

мадзянінам іншай дзяржавы, пры ўсынаўленні жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — грамадзянін іншай дзяржавы, становіцца грамадзянін Рэспублікі Беларусь па згодзе ўсынавіцеляў.

Артукл 26. Захаванне дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку ўсынаўлення

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае грамадзянін іншай дзяржавы або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — грамадзянін іншай дзяржавы, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, ўсыноўленае асобай без грамадзянства або ўсыноўленае жонкай і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае

Роздум пасля суда

РАМПІРЫ

2. Пыласосы

Паказанні сабродкі. Мы сабраліся з Аняй паглядзець кінастужку «Маленькая Вера». Пасля работы сустрэліся каля кінатэатра «Кастрычнік». Сеас пачаўся без дзесяці сем, а зачынуўся пасля дзесяці. Прайшла трохі па праспекту, паганілі мінут п'яць на прыпынку. Яна паехала семдзесят першым аўтобусам у сваё Уручча, а я спусцілася ў метро.

Успаміны сестры. Зранку Аня пайшла на работу. Вечар канчаецца, а яе няма. Пазірала раз за разам у акно, не відаць. А стрэці гадзініца паказвала амаль дзевянаццаць. Пачала звяніць сабробка і звычкі. На душы трысцяні і маркотна.

Што ж здарылася з Аняй у дарозе?

Паказанні Мікалая. Гудзіў па мікрафону Уручча. Сустрэў Ігар. Ён быў трохі павып'яны. Пасля ўжо разам «раздавалі» пляшкі сухаху. Ну, гудзілі. А тут дзвючына ідзе. Модна апраўная. У куртачцы спартыўнай салавятова колеру, чорнай спадніцы, мадэнішкі боціках.

Вакос шы — шэры шалік, на баку — сумка ў калетку. Мы за ёй. Захачелася куртачку і сумку адабраць.

Дагналі каля дома. Ігар прапанаваў ёй правесці час сумесна, у свабоднай кватэры. Дзвючына адмовілася. Прычына нахвіна так. Ён ёй тады з размаўляў некалькі ўдарў рукой па шыю. Яна павалілася. Ігар схапіў за плечы і пацягнуў у сцянае месца каля дома. Там яна прышла ў сабе, пачала крычаць: «Дэмаманізм». Ён нагэс некалькі ўдарў па галаве і сцяну. Затым пачаў раздзяваць. Сцягнуў куртку, спадніцу.

Тая праявіла ўперці. Тады ён нагамі... Калі дзвючына абмякнула, ён зразумеў, што яна памерла. Прагнаў яе ад насці цела ў кантэйнер для смеціш. Ён схапіў за плечы, а я — за ногі і панеслі. Ігар кажа: давай павернем твар уніз, бо неспрымна глядзець на яе. Так і зрабілі. Тут паказваў нешта чалавек з сабакам. Кінулі цела ў кусты і пабеглі адсюль. За гаражом палізілі гробы, якія адшукалі ў сумцы. Рэчы забраві сабе Ігар. Ён пайшоў да сабры, а я ўзбурэна паехаў на дыскатэку ў школу. Там на прыпынку сустрэў дружбачку.

Пагаварылі, і я пашыбаваў да хаты. Дзеён праз тры—п'яць сустрэўся Ігар. Ён прасіў мяне дапамагчы збавіць рэчы забітай. Тут жа напаткалі знаёмы і прапанавалі ёй куртку за восемдзесят рублёў. Адмовілася, маўляў, няма грошай.

Расказваюць урачы «хуткай дапамогі». Пасля дзевянаці паехалі за Уручча. Нехта пакінуўся там на труп. Дзвючына была мёртвай. Не шыя захватана шалікам, але без вузла. На твары кроў. Як пазней устанавілі эксперты, у яе быў пералам чэрапа, пашкоджаны тканак на шыі, крывацёк, твары, смерць наступіла ад кровазліцця пад абалонку галаўнога мозгу.

Прыгожая, маладая дзвючына пайшла ў кіно і не вярнулася дамоў. Не шыя змялі стала меней на адну працаўніцу, маці.

Яі толькі ні называюць у свеце нашага савецкага чалавека. Многія адэквіла кічуць — «савок». Практычныя амерыканцы прыклілі мянушку «пыласос». Гэта нашы савецкіні падбіраюць у заходнім свеце старую, няможную вопратку, якую там, звычайна, узяваюць, а потым і выкідаюць на сметнік.

Але, па-мойму, гэта мянушка павяржана. «Савок» далёка не бясхрышчаны, як той аргат, якім яго называюць. Дзвючына жывіла ачыні на гэтых на ўсё, нават растаптаць сваю чалавечую годнасць. Проста брыдка назіраць за паводзінамі нашых за мяжой. Яны крэдучы, вымольваючы, адмаўляючы ад абавязку і ачыні, як той аргат, якім яго называюць. Дзвючына жывіла ачыні на гэтых на ўсё, нават растаптаць сваю чалавечую годнасць. Проста брыдка назіраць за паводзінамі нашых за мяжой. Яны крэдучы, вымольваючы, адмаўляючы ад абавязку і ачыні, як той аргат, якім яго называюць.

Успамінае сабродка. Разам працавалі ў магазіне. Ведала, што муж Тані ў плаванні, а яна сустракаецца з Васілём. Пазнаёмілася з ім у магазіне, хадылі ў кіно і рэстаран. Падарвалі на развод з мужам, не збыралася. У той дзень развіталіся дзвючына каля дзевянаці гадзін. Тэлефанавала ёй у тым жа дзень, і ў сем — не пайшла да трыбу.

Расказвае работніца дзіцячага сада. Ніхто не забіраў Алешку. Сама зваля ў яго дахаты. Зваляла ўвесь вечар, ніхто не адмаўляе.

А вось яшчэ адна пазуцальна гісторыя. Волга пазнаёмілася з Кацярынай у магазіне.

далей, расказаў радкі судовай справы.

Ён вырашыў вырасці рэчы. Пашукаў купца. Задаўся ўсё забраць чыгана Лёшка. І вось вечарам Васіль прыехаў у Мінск, адразу завітаў да Тані, спыніўся ў не на начле.

Зранку гаспадыня адзала сына ў дзвючына сады і з сабробкай пайшла па магазінах. Калі вярнулася, у кватэры быў вэрхал... Шкафы расчынены, усё параскідана па падлозе. У калідоры ляжалі два вялікія кукліны рэчы... Яна ўсё зразу мела. І... закінула скандаль. Маўляў, сякі-такі нахабнік, кабе сустрэкаць хлебам-салом, дэкай, а ты абрасці вырашай?..

Ён схапіў яе, падхыліў бліжэй. Раптам схапіў рукой за нос і рот, а другой — за горла. І тут жа задушыў яе. Узвў з табурэтка панашаную сумку, акая трапілася пад руку, накінуў на твар мярцвячку. Пайшоў на кухню. Набуклаў шыянку віна, высушыў адным махам, закусіў. Затым скурпіў дыван, абгарнуў яго чалавечым і выкідаў па тэлефоне на імя забітай таксі. Ачужай вышпер усё прадметы, да якіх дараўнаўся рукамі, і паехаў на вакзал.

Думаю, чытачам будучы карысныя некаторыя звесткі, што ўтрымліваюцца ў паказанні.

Муж. Я быў у плаванні на караблі, калі даведася аб смерці жонкі. Дома разам з родзічамі склаў спіс украдзеных рэчаў. Не далічыліся каштоўнасцей амаль на чатыры тысячы.

Успамінае сабродка. Разам працавалі ў магазіне. Ведала, што муж Тані ў плаванні, а яна сустракаецца з Васілём. Пазнаёмілася з ім у магазіне, хадылі ў кіно і рэстаран. Падарвалі на развод з мужам, не збыралася. У той дзень развіталіся дзвючына каля дзевянаці гадзін. Тэлефанавала ёй у тым жа дзень, і ў сем — не пайшла да трыбу.

Расказвае работніца дзіцячага сада. Ніхто не забіраў Алешку. Сама зваля ў яго дахаты. Зваляла ўвесь вечар, ніхто не адмаўляе.

А вось яшчэ адна пазуцальна гісторыя. Волга пазнаёмілася з Кацярынай у магазіне.

Разгаварыліся. Жанчына запрасіла новую знаёмую ў кватэру. Павячэралі. Гаспадыня закінула Дзімку. Пайшла на кухню, каб прыбраць посуд. І тут Кацярына накінула ёй на шыю хустку і пачала душыць. Гаспадыня павалілася на падлогу.

Госця ўсёлася на яе і працягла душыць. Ахвяра стала вырывацца. Тады госця схапіла сталовы нож. Волга абаранілася рукамі. Удары прыходзілі ў іх, а таксама ў грудзі і шыю. Замакнуўся з усё сілы ў жывот, нож патрапіў у локці і сагнуўся.

Кацярына ўскочыла, пабегла ў калідор і пачала шынарыць. Схапіла сумку і дзверу. Але Волга, успомніўшы, што там усё зберажэнні, — закладзежкі. Ухапілася за сумку і вырвала. Знаёмая збегла.

Волга ўдалася адбіцца. Думаю, яна атрымала добры ўрок і пераканалася ў правільнасці выслоўі: хто мала думае, той часта памыляецца. Трэба думаць, каб запрашаць у госці. Толькі «савок», калі пачынае гаворку аб рэчах і ачынах, забывае аб усіх перасцярогах. І хвілінае задавальненне для яго часта становіцца пачынай вяртыцкіх перажыванняў.

Вопратка і мяс. Гэта тама чакане сур'ёзных даследчых. Чаму рэч з тхайнін, звычайна нагадвае і кашулі займаюць такое вялікае месца ў нашым жыцці? Яны выпяняюць кнігу, кіно, тэатр, задушыўшы сустрачу з сябрамі...

Дарэчы, аб чым пачынае размову гаспадыня, калі наведася госці? Вядома ж, найперш адчыні гардэроб, хваліцца абноўкамі. Амерыканцы і немцы, французы і італьянцы марша пабудавалі прыгожыя ўласныя дом, дачы, паездзілі па свету, пазнаёміліся са скарбніцамі светскай культуры. Савецкі чалавек больш за ўсё марыў аб тым, каб напачыні нешта моднае на сябе.

Вядома, прычына ў тым, што нашаму простаму грамадзяніну пакуль неслга і марыць аб двухпавярхоўным асабіку, аб віце ці фазендзе за гародам і штотайны пазедзі як мінімум у тры-чатыры замежныя краіны. Адапцілі ў год джыны і куртку — для яго, бадай, адзіная радасць і магчымасць.

Але ж не да такой ступені павінен аспіяць розум і сумленне звычайны нагавіны ці шапка-рушанка, каб хапацца за нож і кідацца на чалавека.

Трыццацігадовы Аркадз узвў малаток і пазваніў у суседнюю кватэру. «Адчыні, бабуля, хачу пачынаць капецікі. Прасічыла пазваніць, а дзвюшак няма. Мо, вярнуць?» Яна адмакнула. І тут жа, на парозе, атрымала ўдар малатком па галаву. Затым яшчэ тры. Тут, каля парога, і сканала. Забойца зняў з іе залатыя зубнішкі, гадзіннік з рукі, забраў грошы і пайшоў.

Жонцы лаў дзвесце рублёў. Сказў, што падкаліўшы ў наператыве. Пагулялі ўдаіх, а калі падзішлі да хаты, убачылі святло ў кватэры суседзі і мілішню каля дома. Аркадз сказаў, што яму трэба пазна. Пайшоў і знік. Жонка палезла ў яго дыламаці і адшукала там гадзіннік суседкі.

Вось такая гісторыя. Як і дзвюці аналагічныя, яна на радзікае пытанні: «Чаму звычайна рэч да такой ступені зачымае розум людзей? Ці можа, у нас такія нікчэмныя адносіны да жыцця чалавека? А можа, тое і другое? Дык адкуль яно?»

Сёння мяногія што ёсць моцы крычаць: за галы Савецкай улады нічога не ўдалося зрабіць. З гэтым нельга пагадзіцца. Як мінімум адну задачу ўсё-такі асілілі: калі гаварыць увагоду, то выхаваны новы чалавек. Чым ён адзонавіцца ад нармальнага? Не толькі тым, што крадзе і душыць і адначасова моцна абурэцца тым і другім. Ён наогул загадкавы суб'ект. Яго хвалюе не тое, што нічога няма, а тое, што можа ў яго-небудзь нешта з'явіцца.

Ён не проста пакупнік, а сапраўдны палювіныч за рэчамі. Тое, што ён адкапіў — не пакупка, а здабыва.

Дык ці варта здзіўляцца, што ён з іжком кідаецца на любога, у каго на плячах модная абноўка? Ён рухае ініцыятыву палювінага, акага прывучылі з боем браць кожную неабходную жывёную рэч. Аб'ягорыў усіх калі прылаўка — будзе гуліш на вярзю, вярваў з рук суседа па чарзе боцікі — зумы не боіцца... Пры такім жыцці ўсё змешалася і пераблыталася. Ужо і не кумехае што лепей: зло, якое прыносіць карысць, ці дабро, ад якога адна шкода сабе.

Захочаю і разлававаны, даведзены да адчаю, чалавек пачынае ўсё ненавідзець. А як трапіла зачынуць вядомы рускі паэт Някрасаў:

То сердце не научится любить,
Которое устало ненавидеть.
Нужно так и не научившись
пазавжа адзіг аднаго? Як не хочацца ў гэты вечар!
Іван МАКАЛОВІЧ.
(Захачыне будзе).

БУДЬ ХОЗЯИНОМ!

Зловредный грибок

Если в вашем доме или квартире появился устойчивый, неизвестно откуда исходящий запах гниения, на штукатурке стали расползаться влажные пятна грязно-серого цвета, доски полов начинают вспучиваться или западать — будьте внимательны, возможен грибок.

Этот страшный враг всего строения. Он быстро съедает дерево, буквально пронизывает своими нитями штукатурку, разрушает кирпич. Не надейтесь избавиться от него, заменив пораженные участки грибка новыми досками или отбив штукатурку. Борьба с ним надо вестись радикально, иначе рецидивов не избежать.

Чаще всего грибок начинается с кухни, особенно если там протекает раковина. Не сомневайтесь, не выкидывайте пораженные места — срывайте весь пол вместе с лагами и сжигайте их. Для страховки поднимайте доски в прихожей и пропитайте кузбасслаком или другим противогрибковым средством. Таким же образом обработайте и ровные лаги, половицы, плинтусы. Сантиметров на 20 выберите грунт под полом, вместо него засыпьте сухой песком, смешанный с негашеной известью.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшивку кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелий грибка, и он может появиться вновь.

Если грибок выступил на штукатурке — сбить ее на площади, вдове, а в другое место выходящее пятно. Фундамент и обшив

3 нагоды незвычайнага юбілею

«Палёт ёсць спроба на самагубства»

Наўрад ці хто-небудзь з нашых сучаснікаў ведае, што сто гадоў назад жыхарам Мінска пашчасліва стаў сведкам велікай і паўнаўладнага рэалізацыі. 26 верасня 1891 года ў Губернатарскім садзе (цяпер Цэнтральны лясны парк імя М. Горькага) адбыўся палёт аэранаўта Драўніцкага на паветраным шары і спуск на парашуде ўласнага вырабу.

Драўніцкі быў вучнем вядомага нямецкага паветраплавальніка Фолькмана. Першы свой спуск Драўніцкі зрабіў у Берліне (але не публічна), потым тры разы ў Варшаве, у Вілені, і, нарэшце, у нас, у Мінску. Усюды аэранаўта суправаджаў сын Фолькмана. І ў час гэтага палёту ён таксама знаходзіўся сярод публікі.

Газета «Мінский листок» даволі падрабязна паведамляла аб палёце Драўніцкага ў Мінску: «Гублікі сабраліся досыць многа. Напавіўшыся шар нагрэтым дымам з пастаўленай пад ім печкі, у якой гарэла салома. Шар павольна напавіўшыся, пусціўся. Паступова ён пачаў

набываць правільную форму і, нарэшце, горда і плаўна закітаўся. Шар даволі прыгожы, з адмысловай тканіны, спецыяльна рыхтуемай для шароў. Кошт яго 4000 руб. Нямаючы ім лат, якія сведчаць аб атрыманых ім нашкоджэннях пры ранейшых палётах. Калі парашут быў прычэплены да шара, г. Драўніцкі сеў на трапецыі ўнізе шара, крыкнуч: «Бывайце!»... І, пацягнуў шар падняўся вельмі хутка і на значную вышыню. Панесла яго на паўночны захад. Не праходзіла і мінуў, як ён пачаў моршчыцца, нахіліцца набок, і з яго паваліўся дым. Раптам парашут як бы адрываўся ад шара разам з г. Драўніцкім, які апынуўся «на

воздушным океане без руля і без ветрил». Першы момант падзення быў надзвычай хуткі, затым парашут разгарнуўся, і падзенне стала запавольна. Фігура г. Драўніцкага ясна рысавалася на паветраным фоне і хвілінамі, быццам маятнік...»

Парашут апусціўся на краі даху дома Грыгаравіча на Крышчанскай вуліцы (цяпер вуліца Кастрычніцкая). Парашут зачэпіўся за дах і крыху парываўся. Шар улаў у руку. Калі публіка ўбачыла спуск парашута, большая частка народу паваліла з сады. Спачатку ўсе ішлі звычайным крокам, потым тэмپ пачаў паскарэцца і людзі пабеглі. Усе спыніліся да мінутага месца спуску.

Трэба адзначыць, што на гэты раз палёт скончыўся паспяхова. Між тым у Вілені, адкуль Драўніцкі прыехаў у Мінск, спроба пад'ёму ледзь не скончылася няшчасцем. Садат, які дапамагаў аэранаўту, вы-

палкова зачэпіўся за адну з вярхоў шара і падняўся разам з ім на вышыню каля чвэрці вярсты. Толькі дзякуючы вытрымцы Драўніцкага шар быў дапамогі парашута ўдала апусціўся.

Аб палёце на паветраным шары, што ў той час з'яўляўся незвычайнай падзеяй, пісалі мінскія газеты, аднак ніводнае з гэтых паведамленняў не змяшчала звестак пра асобу паветраплавальніка. І доўгі час ніхто не ведаў нават імя Драўніцкага. У пачатку 80-х гадоў нашага стагоддзя дзякуючы даследаванням Г. Чарняка стала вядома, што гэта быў дзядзю з братаў Драўніцкіх, які першым у Расіі пачаў ажыццяўляць скачкі з парашутам. Станіслаў і Юзэф Драўніцкіх нарадзіліся ў Польшчы, але назаўсёды звязалі свой лёс з Расіяй, выбарышы цяжкую і небяспечную справу парашутыста-паветраплавальніка.

Парашут Драўніцкага адроз-

ніваўся ад парашута Ш. Леру сваёй канструкцыяй. Вядомы амерыканскі парашутыст Шарль Леру ў 1889 г. прыехаў у Расію і з шумным поспехам выступіў у Пецярбургу, Маскве, Харкаве, Адэсе. У Таліне яго жыццё трагічна абарвалася. Многія лічылі, што пасля гібелі Леру больш ніхто не адважыцца на небяспечны скачкі з парашутам, але праз два гады ў друку з'явілася імя новага паветраплавальніка Драўніцкага.

Тысячы людзей у розных гарадах Расіі назіралі фантастычныя вольшчыкі, калі чалавек з галаваружняй вышнімі кідаўся ўніз з «парашома» і неўзабаве дасягаў зямлі. У 1894 г. у Вілені была надрукавана праграма аэрастычнага палёту Станіслава Драўніцкага і апанісанне паветранага шара і парашута.

Наталя БЯРЗКІНА, кандыдат гістарычных навук.

на паветраным шары ён сарваўся і разбіўся. Газета «Мінский листок» пісала з гэтай нагоды: «Ва ўсіх прысутных гэты жудасны выпадак выклікаў самае цяжкае ўражанне. Аднак гэта агучыла лёс усіх паветраплавальнікаў... Усклі падобны палёт ёсць спроба на самагубства».

Пасля гібелі брата Юзэф Драўніцкі яшчэ доўгі час працягваў паспяхова займацца скачкамі з «парашома». У 1910 г. ён зрабіў больш за 400 скачкоў з парашутам; у той час гэта быў сусветны рэкорд. Ю. Драўніцкі распрацаваў канструкцыю авіяцыйнага парашута, які павінен быў вяртацца не толькі лёгка, але і ўвесь сакалет. Восенню 1913 г. аэранаўт дэманстраваў у Адэсе кіруемы парашут. У 1917 г. Ю. Драўніцкі цяжка захварэў і памёр.

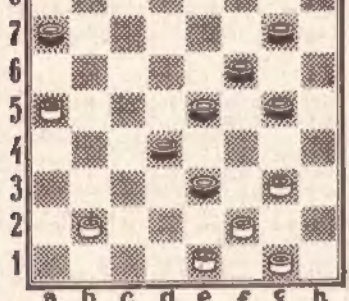
Наталя БЯРЗКІНА, кандыдат гістарычных навук.

Шашкі

1-я ШАШЕЧНЫЯ КОНКУРС

Публікуем пераможцаў

М. 3

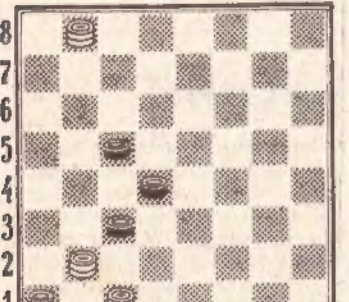
Белыя: пр. а5, б2, е1, f2, g1, h3

Чорныя: пр. а7, d4, e3, e5, f6, g5, h7 (7).

Вынігрыш.

За правільнае рашэнне задання № 3 засчытаваецца адно очко.

№ 4

Белыя: Д. b2, b8, c1 (3).

Чорныя: Д. a1, пр. c3, c5, d4 (4).

Вынігрыш.

За правільнае рашэнне задання № 4 засчытаваецца 2 очка.

Для любіцей шашек, жадаюшых ўключыцца ў 1-ы шашечны конкурс, паўторам умоваў стартовага задання.

Заданне № 4

Белыя: Д. e1, h6, пр. f4, h2 (4).

Чорныя: Д. b2, c3, пр. e7 (3).

Вынігрыш (1 очко).

Своі адказы на конкурсныя задання прасіла адаслаць па адрасу: 220010, Мінск, Дом правядзення, н.м. 369, рэдакцыя «Народнай газеты».

Срок прысмілення адказаў — 15 дзён со дня апублікавання ў газеце.

НАША АДРЕС: г. Мінск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

Белые: Д. b2, b8, c1 (3).

Черные: Д. a1, пр. c3, c5, d4 (4).

Выигрыш (1 очко).

Свои ответы на конкурсные задания присылать по адресу: 220010, Минск, Дом правления, н.м. 369, редакция «Народной газеты».

Срок присылки ответов — 15 дней со дня опубликования в газете.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

ТЕЛ. 27-05-03.

АГЕНТСТВО БЕЗОПАСНОСТИ

«СЮРТЭ»

объявляет набор на спецкурсы

по подготовке профессиональных охранников и телохранителей.

В ПРОГРАММЕ ОБУЧЕНИЯ:

* активная самооборона;

* специфика поведения с вооруженным противником;

* методы реанимации;

* психология боя;

* психологическая подготовка.

По окончании выдается сертификат. Срок обучения 30 дней. Занятия проводятся высококвалифицированными преподавателями на базе олимпийского спорткомплекса «Стайки».

Стоимость обучения 1800 руб. за наличный и безналичный расчет (включая проживание в гостиничном комплексе, трехразовое питание, медобслуживание, сауна).

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 НОЯБРЯ. Заявки принимаются до 25 октября.

НАША АДРЕС: г. Минск, ул. К. Маркса, 39.